

Amíg az egyik művésznek a saját lakása a műterme, addig a másik bérlí. Van, hogy egy portré a kép témája, máskor egy tájkép. Ritka, mikor egy képre nézve azt mondjuk, hogy tulajdonképpen senki és semmi nincsen rajta. Ritka,

82 Ujházy Mariann

GYÁRON INNEN ÉS TÚL

Nagy Gézáról

de azért előfordul. Nagy Géza ilyen képeket fest. Látszólag üres tereket. És a helyszín sem a megszo-
kott stúdió. Egy gyárépü-
let ad otthont számára.
Ez az Ő műterme. És nem
csak az övé. Az Artus tag-
jaként többedmagával a

régi Fonó épülete az alkotás helyszíne. A tér, amely nem csak helyként szolgál, hanem témaként is. A kettő megtalálása azonban nem tehető egy időre. Hiszen már a szokatlan műterem előtt is érdekelte a belső és külső tér viselkedése. Az egyetemi évek alatt – színes, figuratív képei mellett – több olyan kompozíció is született, ahol a fény útját, mozgását és helyét figyelte meg, sajátos képkivágással. A horizont oda került, ahol a legjobban megérdemelte, a felesleges képrészletek lemaradtak. Képein úgy esik be a fény a kinyitott ajtón, ahogy azt a tér megkívánja. Nem megerőszakolva, hanem természetes formában, a síkokat követve csúszik be a szobába. Fénycsóvák, kör alakú fényfoltok ülnek a padlón. Portréi, figurái sincsenek túlkomplikálva ebből az időből, erőteljes színfoltok kerülnek egymás mellé, titokban tartva az ábrázolt kilétét. Festékfoltok gabalyodnak egymásba. 1998-ban aztán megtalálja az Artust, ahol a képzőművészek célja nem a magányos festegetés, hanem éppen ellenkezőleg. Egymás inspirálása, a művészi problémák átbeszélése, a külön, de mégis együtt alkotás a cél. Megtalálni az ideális állapotot egy nem túl ideális közegben. Mert télen a falak hidegek, nyáron forróságot sugároznak, a régi gyárépület nem egy esztétikai élmény, sőt elég lehangoló. Azonban ez a hely enged szabad teret a művészi áramlásnak, inspirál, körbevesz, otthont ad. 1998-tól aztán – kikerülve a főiskoláról és bekerülve a „gyárba” – egyre több térélményt láthattunk tőle. Lépcsők, folyosók, éles háttároló vonalak, neoncsíkok. A kis részletek azután évről-évre egyre jobban kinyílnak, kiragadott pillanatok helyett megjelennek a kongó üres terek. A zord, piszkos, sötét zegzugok szerethetővé válnak a „nagyézai” megfogalmazásban. A meleg, finom színek barátságossá teszik a termeket. Átlényegül minden, nem taszít, inkább vonz. A festés soha nem a fehér vászonra történik. A tiszta fehér felület csak zavaró tényező, az alapozás rétegekben pakolódik a felületre. Ez az a hely, ahol az alkotó és a néző is jól érzi magát. A tér a művészért van és a művész a térért. A kettő együtt, a kettő ugyanaz. Önarcképeket látunk, amik leírják, hogy mit szeretne magából megmutatni

valaki. Nem portrék, hanem portálok, falak, ablakok, üvegek, amin kinézhetünk, benézhetünk, megismerhetjük mi van bent és mi van kint, mit takar a belső és mit nyújt a látvány. Itt-ott nem pontos a perspektíva, egy-egy sík elcsúszott picit. De hát valóban így van. A forró nyári levegő összekuszálja a vonalakat, a csikorgó hideg szétfeszíti. A képkivágás egyre inkább téglalapszerű, a lényeg a szem vonalába kerül, az alul felül lényegtelen részletek leesnek. Érdekessé válik egy csarnok, mert nem az aljtól a tetőig látjuk az oszlopokat, csak éppen a hasukat, a köldöküket villantják meg, vagy csak éppen a bokájuk villan ki. A függőleges csíkok, a tér tartóelemei szépen megosztják a belsőt, nem kötelező ritmusban, csak díszkréten, a kompozíció kívánalmai szerint. Ahogy a gyárat évről-évre egyre jobban belakja, úgy jelennek meg a személyes tárgyak is a vásznon. Függőágy, paraván, kuka, asztal kis tárgyakkal. A címek is egyre beszédesebbek. A szimpla folyosók és szobák galambszarosak lesznek, a paravánok között bújócskázni lehet a volt egyszer egy vadkeleten. A színek is egyre változnak. A barna és zöld néha hidegebb kékkel kombinálódik, a bevilágító fény már nem olyan kontrasztos, puhul, lecsendesedik. De hogy lehet az, hogy valaki ennyi éven keresztül ugyanabban a gyárban képes festeni? A kérdés nem is az, hogy -ban, hanem inkább az, hogy -at. Mindig ugyanazok a falak, ablakok, lépcsők! Hogy nem lehet ezt megenni, ennyi éven keresztül? Hát úgy, hogy minden részlet újra és újra mindig másik arcát mutatja. A képeket nézve nincs két azonos, itt a struktúra, ott a színek, amott pedig a perspektíva más. Ám idővel akármilyen érdekes, és akárhány arcát mutatja is valami, nem biztos, hogy kielégíti a kíváncsiságot. A „munkahely” megörökítése átcsusszan a privát térbe is. Az utóbbi években témaként szolgál a fényvel megvilágított, gerendákkal osztott kis lakás padlástérre – főleg szénrajzok formájában – , vagy az erkély. Rajta ruhaszárító, sámlí, szék, kaspó virággal. A képek színesebbé válnak, a kompozíció zártabb, a térből kiragadott tárgyak kisebb képkivágásban jelennek meg. A festmények nagysága is változik. A nagy formátum mára érvényét veszti, a képek egészen kicsivé válnak, a téglalap alakú tér kis négyzetekbe szorul. Csendéletek a teázás eszközeiről, vászon a vászonra applikálva. Átjönnek a festményekre azok a tárgyak, amik az életben is fontosak. Kivetülnek a sokatmondó tényezők, a tai-chi testi-lelki harmóniája, a keleti mozgásmeditáció lágyága, és az ehhez tartozó kultúra. A korábban lokális, határolt színek most jobban egybeolvadnak, a kontúrok felszabadulnak, a felület nem olyan homogén. Viszont a képek újra megtelnek színnel, a téma megújulásával visszatér beléjük az élet.

Mikor ülök a 47-es villamoson, úton a Fonó felé, folyton Hesse *Csillagsors* című könyvének sorai jutnak az eszembe: „Neki a művészete maradt meg,

melyben még soha olyan biztosnak nem érezte magát, mint most... övé a látás maradt, a megfigyelés és a titkos-büszke alkotói öröm különös, hűvös s mégis fékezhetetlen szenvedélye... az alkotás, a megzavarhatatlan magány hűvös gyönyöre. Sorsa az volt, hogy ezt a csillagot kövesse, s ne térjen le az útról.”

